

Αρχαία ελληνική γραμματεία

Α' Λυκείου

Ξενοφώντας Έλληνικά, 2, 1, 16-19

Λεξιλογικές ασκήσεις (Τράπεζα θεμάτων)

Η τράπεζα θεμάτων έχει συμβουλευτικό χαρακτήρα

1.α) ποιητής, ποίησις, ποίημα, παιδαγωγός, λογαχός: Να κατατάξετε τις παραπάνω ετυμολογικά συγγενείς προς τα ρήματα του κειμένου **ἐποίου**ν και **ἀνήγον**το λέξεις της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στην κατάλληλη στήλη, ανάλογα με το τι σημαίνει καθεμία.

ενέργεια ή κατάσταση	πρόσωπο που ενεργεί	αποτέλεσμα ενέργειας

β) βασιλεύς, ναυμαχία, στρατηγός, σύμμαχος, κράτος: Να γράψετε για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου ένα ομόρριζο ρήμα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.

2.α) αναγωγή, διασκευή, παρουσία, βλήμα, αρπακτικός: Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις της νέας ελληνικής γλώσσας με τις λέξεις του κειμένου με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια.

β) ανάγομαι, πάρειμι, προσβάλλω, διαρπάζω, ἀφήμι: Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις του κειμένου στα συνθετικά τους.

3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της Α' στήλης με τη σημασία της στη Β' στήλη (δύο στοιχεία της Β' στήλης περισσεύουν):

Α' ΣΤΗΛΗ	Β' ΣΤΗΛΗ
1. <i>προσαιροῦμαι</i>	α) αποστατώ
2. <i>ἀφίσταμαι</i>	β) πλέω κατά μήκος των ακτών
3. <i>παραπλέω</i>	γ) ανοίγομαι στην ανοιχτή θάλασσα
4. <i>ἀνάγομαι</i>	δ) εφόδια
5. <i>ἐπιτήδεια</i>	ε) εκλέγω επιπλέον
	στ) κάνω αγωγή
	ζ) υπομένω

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της Α' στήλης με την αντώνυμή της στη Β' στήλη (δύο λέξεις της Β' στήλης περισσεύουν):

Α' ΣΤΗΛΗ	Β' ΣΤΗΛΗ
1. <i>έκπλέω</i>	α) <i>φίλιος</i>
2. <i>ήγοῦμαι</i>	β) <i>πένης</i>
3. <i>πολέμιος</i>	γ) <i>κενός</i>
4. <i>πλούσιος</i>	δ) <i>είσπλέω</i>
5. <i>πλήρης</i>	ε) <i>ἔπομαι</i>
	στ) <i>πληρῶ</i>
	ζ) <i>πολύς</i>

4. α) Να συνδέσετε τις λέξεις της Α' στήλης με τη λέξη της Β' στήλης με την οποία έχουν ετυμολογική συγγένεια (δύο λέξεις της Α' στήλης περισσεύουν):

Α' ΣΤΗΛΗ	Β' ΣΤΗΛΗ
1. ορμόνη	
2. χειραφέτηση	α) <i>όρμώμενοι</i>
3. αφέλεια	
4. αφορμή	
5. αφετηρία	β) <i>άφῆκε</i>
6. ορμητικός	
7. ορμίσκος	

β) **ἀνήγοντο, ἡγεῖτο, αἰροῦσι, κράτος, πλήρη:** Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

5. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της Α' στήλης με την συνώνυμή της στη Β' στήλη (δύο λέξεις της Β' στήλης περισσεύουν):

Α' ΣΤΗΛΗ	Β' ΣΤΗΛΗ
1. <i>έκπλέω</i>	α) <i>έφόδια</i>
2. <i>ήγοῦμαι</i>	β) <i>κυριεύω</i>
3. <i>ἐπιτήδεια</i>	γ) <i>έναντίος</i>
4. <i>αἶρῶ</i>	δ) <i>άποπλέω</i>
5. <i>πολέμιος</i>	ε) <i>ἄρχω</i>
	στ) <i>αἶρω</i>
	ζ) <i>διηγοῦμαι</i>

β) Να αντιστοιχίσετε τα ομόρριζα προς τις λέξεις του κειμένου **ὄρμῳμένοι** και **ἐποίουν** (Α' στήλη) ουσιαστικά: **ποίημα**, **ὄρμημα**, **ποιητής**, **ποίησις**, **ὄρμητήριον** με την κατηγορία στην οποία ανήκουν (Β' στήλη) (μία κατηγορία περισσεύει).

Α' ΣΤΗΛΗ	Β' ΣΤΗΛΗ
1. ποίημα	α) ενέργεια ή κατάσταση
2. ὄρμημα	β) ὄργανο ή μέσο ενέργειας
3. ποιητής	γ) τόπος
4. ποίησις	δ) αποτέλεσμα ενέργειας
5. ὄρμητήριον	ε) πρόσωπο που ενεργεί

6. α) Να συμπληρώσετε τα κενά των παρακάτω προτάσεων της νέας ελληνικής γλώσσας με τύπους του ρ. πλέω (απλούς ή σύνθετους).

Οι Αθηναίοι εναντίον της Εφέσου, ενώ ο στόλος των Λακεδαιμονίων από τη Ρόδο, τις ακτές της Ιωνίας, στον Ελλήσποντο και στην Λάμψακο.

β) **ὄρμῳμένοι**, **ἐποίουν**, **ἐπέπλεον**, **ἀνήγοντο**, **διήρπασαν**: Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

7. α) **ἐπιπλέω**, **παρασκευάζομαι**, **στρατηγός**, **προσαιροῦμαι**, **ἀφίσταμαι**: Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις του κειμένου στα συνθετικά τους.

β) Να συνδέσετε κάθε λέξη της στήλης Α με τη σημασία της στη στήλη Β (δύο στοιχεία της Β' στήλης περισσεύουν).

Α' ΣΤΗΛΗ	Β' ΣΤΗΛΗ
1. έκπλέω	α) φτάνω με πλοίο στο λιμάνι
2. προσαιρούμαι	β) ετοιμάζομαι
3. παρασκευάζομαι	γ) προσεταιρίζομαι
4. όρμῶμαι	δ) εξορμώ από
5. ανάγομαι	ε) φεύγω με το πλοίο
	στ) εκλέγω επιπλέον
	ζ) βγαίνω στην ανοιχτή θάλασσα

8. **κράτος**: Να γράψετε στη νέα ελληνική γλώσσα πέντε σύνθετα ουσιαστικά ή επίθετα με πρώτο ή δεύτερο συνθετικό τη λέξη κράτος και να σχηματίσετε με καθένα από αυτά μια πρόταση.

9. α) Να σχηματίσετε για καθεμία από τις λέξεις της Α' στήλης ένα παράγωγο επίθετο της αρχαίας ελληνικής γλώσσας με την κατάληξη που δίνεται στη Β' στήλη.

Α' ΣΤΗΛΗ	Β' ΣΤΗΛΗ	Γ' ΣΤΗΛΗ
λέξεις	κατάληξη	παράγωγο επίθετο
<i>βασιλεύς</i>	-ειος	
<i>Ῥόδος</i>	-ιος	
<i>σύμμαχος</i>	-ικος	
<i>ἄλλος</i>	-οῖος	
<i>στρατηγός</i>	-ικος	

β) Να γράψετε από ένα ομόρριζο ουσιαστικό (Β' στήλη) και επίθετο (Γ' στήλη) (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις λέξεις της Α' στήλης.

Α' ΣΤΗΛΗ	Β' ΣΤΗΛΗ	Γ' ΣΤΗΛΗ
λέξεις	Ουσιαστικά	Επίθετα
<i>ήγεῖτο</i>		
<i>ἐποίουν</i>		
<i>αἰρούσι</i>		
<i>ἀφεστηκυίας</i>		
<i>πόλεις</i>		

10. α) **όρμώμενοι, επέπλεον, ναυμαχίαν, πλοίων, πόλεις:** Να γράψετε από μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

β) Να σχηματίσετε από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους του κειμένου ένα ομόρριζο ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, χρησιμοποιώντας την κατάληξη που σας δίνεται:

ρηματικοί τύποι	κατάληξη	ομόρριζα ουσιαστικά
<i>αίροῦσι</i>	-ις	
<i>ἡγεῖτο</i>	-μών	
<i>ἐποίουν</i>	-τής	
<i>προσβαλόντες</i>	-ή	
<i>διήρπασαν</i>	-ή	